

**SPRAWOZDANIE
Z EFEKTÓW PRACY ORGANIZATORA
RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ
W OSTROŁĘCE
ZA ROK 2021**

Wstęp

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447) nakłada na powiat obowiązek zapewnienia dziecku pieczy zastępczej, gdy opieki i wychowania nie mogą zapewnić rodzice. Piecza zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej.

Zgodnie z art. 76 ust. 1 wymienionej ustawy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację zadania na podstawie art. 190 ustawy.

Od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 marca 2022 roku jednostką organizacyjną Miasta Ostrołęki wyznaczoną do realizacji zadań z zakresu organizowania rodzinnych form pieczy zastępczej był Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce.

Zgodnie z założeniami ustawy formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- rodzina zastępcza:
  - spokrewniona,
  - niezawodowa,
  - zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
- rodzinny dom dziecka.

Funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej pełnią dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo dziecka. Rodzinę zastępczą niezawodową tworzą dalsi krewni, np. ciocia i wujek, albo osoby niespokrewnione. Rodzinę zastępczą zawodową tworzą osoby niespokrewnione z dzieckiem, a jedna z osób tworząca tę rodzinę otrzymuje wynagrodzenie z tytułu wykonywanej pracy. Zawodowa rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dzieci pod opiekę w sytuacjach nagłych i zajmuje się nimi przez krótki okres czasu tj. do momentu podjęcia przez sąd postanowienia o ich dalszych losach. W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej umieszcza się w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, małoletnie matki z dziećmi, dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawie nieletnich.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, co do zasady, następuje na podstawie orzeczenia sądu. Rodzina zastępcza nie posiada pełni praw rodzicielskich, a ograniczenie władzy rodzicielskiej nie pozbawia rodziców biologicznych określonych praw i obowiązków dotyczących podejmowania decyzji w istotnych dla dziecka sprawach, między innymi:

wyrażania zgody na leczenie lub przeprowadzenie zabiegu, wyboru kierunku edukacji, złożenia wniosku o wydanie paszportu czy dowodu osobistego. Zachowują też prawo do kontaktu z dzieckiem.

Opieka rodziny zastępczej jest tymczasowa, z założenia nastawiona na powrót dziecka do rodziny biologicznej. Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, za zgodą rodziny zastępczej może przebywać w dotychczasowej rodzinie, jeżeli kontynuuje naukę, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.

Corocznie, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce przedstawia Prezydentowi Miasta Ostrołęki i Radzie Miasta Ostrołęki sprawozdanie z efektów swojej pracy.

Rodzinna piecza zastępcza w mieście Ostrołęka w 2021 roku

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 roku na terenie miasta Ostrołęki funkcjonowało ogółem 52 rodziny zastępcze, w których przebywało 73 dzieci.

Poniższa tabelka przedstawia rodziny zastępcze w 2021 roku według form rodzinnej pieczy zastępczej.

Typ rodziny	Liczba rodzin	Liczba dzieci
spokrewniona	41	52
niezawodowa	8	9
zawodowa	2	9
zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	3

W 2021 roku sąd ustanowił 6 rodzin zastępczych spokrewnionych dla 7 dzieci, ubyło natomiast 4 rodziny zastępcze spokrewnione i 1 rodzina niezawodowa z powodu:

- powrotu dziecka do rodziny biologicznej (1 rodzina),
- usamodzielnienia się wychowanków (3 rodziny),
- zgonu rodzica zastępczego (1 rodzina).

Wiek dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w 2021 r. przedstawiał się następująco (stan na dzień 31 grudnia 2021 r.):

Wyszczególnienie	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych			
	spokrewnionych	niezawodowych	zawodowych	zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego
Dzieci w pieczy zastępczej w wieku:	45	8	7	3
poniżej 1 roku	0	0	0	0
od 1 roku do 3 lat	2	0	1	1
4-6 lat	2	0	0	1
7-13 lat	17	1	3	1
14-17 lat	8	4	0	0
18-24 lata	16	3	3	0

Całkowitymi sierotami było 6 podopiecznych, z czego 5 przebywało w spokrewnionych rodzinach zastępczych, a 1 w rodzinie zastępczej niezawodowej. Orzeczeniem o niepełnosprawności legitymowało się 4 wychowanków.

W rodzinnej pieczy zastępczej dzieci były umieszczane z różnych powodów. Głównym powodem było uzależnienie rodziców od alkoholu (28 dzieci). Inne przyczyny to: długotrwała lub ciężka choroba rodzica – 8, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 8 dzieci, półsieroctwo – 5, sieroctwo – 4, pozostawienie pod opieką innych osób – 4, pobyt rodzica w zakładzie karnym – 3, przemoc w rodzinie – 1 dziecko, uzależnienie rodzica od leków – 1 dziecko, uzależnienie od innych środków odurzających – 1 dziecko.

Wymienione powody często współwystępują, rzadko zdarza się jeden czynnik decydujący o kryzysie w rodzinie.

Okres przebywania dzieci w pieczy zastępczej był różny. Sytuację przedstawia poniższa tabela (stan na dzień 31 grudnia 2021 r.).

Rodzaj rodziny	Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej						
	dzieci umieszczone w pieczy ogółem	do 3 miesięcy	powyżej 3 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat
rodziny zastępcze spokrewnione	45	2	2	2	5	1	33
rodziny zastępcze niezawodowe	8	0	0	0	0	2	6
rodziny zastępcze zawodowe	7	0	0	0	0	2	5
rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	3	0	0	0	1	0	2

W 2021 roku opuściło rodziny zastępcze 10 wychowanków:

- 8 usamodzielniało się,
- 2 powróciło do rodzin biologicznych,

Wszystkie rodziny zastępcze były objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W 2021 roku na tym stanowisku były zatrudnione cztery osoby. Koordynatorzy służyli rodzinom zastępczym wsparciem i pomocą w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych, ukierunkowywali rodziny w działaniach mających na celu realizację zadań wynikających z pieczy zastępczej, pomagali w dostępie do specjalistycznej pomocy.

W ramach współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Ostrołęce rodziny zastępcze mogły korzystać ze wsparcia dwóch pedagogów. Specjaliści udzielili w 2021 roku 168 porad.

Sprawozdanie z realizacji zadań za 2021 rok

Zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej wynikają z przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a szczególnie z art. 76 ust. 4 tego aktu. Ich realizacja w 2021 roku przedstawia się następująco.

1. Działalność diagnostyczno-konsultacyjna, prowadzenie naboru, kwalifikowanie oraz szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej

W roku sprawozdawczym Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej prowadził postępowanie kwalifikacyjne w stosunku do 2 małżeństw i jednej osoby niepozostającej w związku małżeńskim, które zgłosiły swoje kandydatury na pozostanie rodziną zastępczą niezawodową. Jedna z rodzin nie spełniała wszystkich wymagań stawianych kandydatom na rodziny zastępcze, które określa ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej. Pozostałe osoby otrzymały pozytywną wstępną opinię i zostały zakwalifikowane do odbycia szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze. Osoba niepozostająca w związku małżeńskim odbyła szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze w trybie online i została zakwalifikowana do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.

W 2021 roku szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze odbyła także osoba, którą sąd już wcześniej ustanowił rodziną zastępczą niezawodową. Zgodnie z art. 112⁵ § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego sąd może tymczasowo, nie dłużej jednak niż na 6 miesięcy, powierzyć pełnienie funkcji rodziny zastępczej osobom, które nie są wstępnymi albo rodzeństwem dziecka, niespełniającym warunku niezbędnych szkoleń dotyczących rodzin

zastępczych, określonego w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Osoby te chcąc pozostać dłużej rodziną zastępczą muszą przejść wymagane szkolenie.

Ponadto na prośbę sądu Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce wydał opinie o 4 małżeństwach i 4 osobach niepozostających w związku małżeńskim, które ubiegały się o zostanie spokrewnioną lub niezawodową rodziną zastępczą.

2. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej oraz funkcjonującym rodzinom zastępczym

W ramach zlecenia przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce w 2021 roku sporządzonych zostało 19 opinii psychologicznych, w tym 5 opinii kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze, 6 kandydatów na spokrewnione rodziny zastępcze i 8 opinii funkcjonujących rodzin zastępczych w zakresie ich predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

3. Zapewnienie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby

W 2021 roku odbyło się jedno szkolenie dla rodzin zastępczych pod tytułem „Rola i zadania rodziny zastępczej”. Zostało przeprowadzone przez pedagogów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, byłych pracowników Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Uczestniczyło w nim 8 osób.

Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w 2021 r. uczestniczył w konkursie „Zrozumieć Dziecko – edycja lokalna” zorganizowanym przez Fundację Ernst & Young. Podpisano z Fundacją umowę o współpracy, w ramach której organizator konkursu ma sfinansować wynagrodzenie trenera przeprowadzającego w 2022 roku szkolenie dla opiekunów zastępczych.

4. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

W 2021 roku nie funkcjonowała dla rodzin zastępczych grupa wsparcia. Rodziny zastępcze nie zgłaszały potrzeby zapewnienia im pomocy w formie rodziny pomocowej.

5. Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy

W okresie sprawozdawczym nie organizowano dla rodzin zastępczych wsparcia wolontariuszy. Natomiast jeden z koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej udzielał pomocy w nauce wychowankom rodzin zastępczych.

6. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Od stycznia 2021 roku Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej nie zatrudnia specjalistów, tzn. psychologa, pedagoga i terapeuty. W ramach współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Ostrołęce rodziny zastępcze mogły korzystać ze wsparcia dwóch pedagogów, którzy raz lub dwa razy w tygodniu byli do dyspozycji rodzin w siedzibie Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Udzielili 168 porad.

7. Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

W razie potrzeby rodziny zastępcze korzystały z bezpłatnej pomocy prawnej udzielanej w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Ostrołęce.

8. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej ma obowiązek, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy lub raz na 3 miesiące w przypadku dzieci do 3 roku życia, dokonywać oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej i informować sąd o całości sytuacji dziecka. Ocen dokonuje się przy udziale rodzin zastępczych, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pedagoga, psychologa, przedstawiciela ośrodka adopcyjnego, właściwego asystenta rodziny, a jeśli rodzina biologiczna dziecka nie ma przydzielonego asystenta, to przy udziale pracownika socjalnego obejmującego opieką tę rodzinę oraz rodziców biologicznych dziecka.

W 2021 roku dokonano 85 ocen sytuacji dzieci.

9. Zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Rodziny wspierało dwóch pedagogów Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Ostrołęce przydzielonych do współpracy z Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Pomocy rodzinom zastępczym udzielali również koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej. Polegała ona głównie na poszukiwaniu specjalistów, którzy mogliby wesprzeć rodzinę w rozwiązaniu trudnej sytuacji.

10. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Na dzień 31 grudnia 2021 roku w rodzinach zastępczych przebywało 17 małoletnich z uregulowaną sytuacją prawną, umożliwiającą adopcję. Informacja o tych dzieciach była przekazana do ośrodka adopcyjnego. W 2021 roku przekazano informację o 3 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, które były umieszczone w spokrewnionych rodzinach zastępczych.

11. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku

W 2021 roku nie było konieczności organizowania opieki nad dziećmi z ww. wymienionych powodów.

12. Dokonywanie oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy

W okresie sprawozdawczym Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej dokonał 9 ocen rodzin zastępczych. Wszystkie rodziny oceniono pozytywnie.

13. Współpraca ze środowiskiem lokalnym

W prawidłowym wypełnianiu zadań niezbędna była ścisła współpraca Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, Zespołem Placówek Wsparcia Dziennego w Ostrołęce (szczególnie z asystentami rodziny), Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Ostrołęce, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej ds. wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich, Wojewódzkim Ośrodkiem Adopcyjnym w Warszawie Oddział w Ostrołęce, miejskimi szkołami i przedszkolami, do których uczęszczają dzieci umieszczone w pieczy zastępczej.

14. Szkolenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji

W 2021 roku koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej uczestniczyli w następujących szkoleniach (zarówno w ramach skierowania przez pracodawcę jak i samokształcenia):

- Prawidłowe konstruowanie planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej oraz programu usamodzielnienia wychowanka – 2 osoby,
- Tworzenie planu pomocy dziecku jako skuteczne narzędzie pracy – 1 osoba,
- Metodyczne wsparcie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej od pierwszego dnia do powrotu do domu lub usamodzielnienia – 1 osoba,
- Zaburzenia więzi emocjonalnych wśród dzieci przebywających w domach dziecka i rodzinach zastępczych – 1 osoba,
- Zakazy, nakazy, pochwały – czyli o roli kary i nagrody w relacji z dzieckiem – 1 osoba,
- Motywacja dziecka bez kar i nagród – 1 osoba,
- Seksualność podopiecznych w pieczy zastępczej (dzieci i młodzieży) – 2 osoby,
- Piecza zastępcza na Mazowszu w czasie pandemii – 3 osoby,
- II Kongres – Wychowanie Trwa Wiecznie – 2 osoby,
- Zaburzenia psychiczne u dzieci – 1 osoba,
- Moje Bezpieczne (?) Dziecko od (wy)czynu do efektu – od przemocy domowej do przemocy rówieśniczej – 2 osoby,
- Wczesne wykrywanie/rozpoznawanie syndromów dziecka krzywdzonego – 1 osoba,
- Wpływ pandemii na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży – 1 osoba,
- Metody na złość – jak radzić sobie z emocjami dzieci – 1 osoba,
- FAS/FASD – Płodowy Zespół Alkoholowy – 3 osoby,
- Wczesne objawy spectrum autyzmu – 1 osoba,
- Przywrócić radość życia – jak rozpoznać i pomóc osobom w kryzysie suicydalnym – 4 osoby.

15. Inne działania

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w 2021 roku we współpracy z rodzinami zastępczymi sporządzili 4 plany pomocy dziecku oraz dokonali 85 modyfikacji planów pomocy dziecku. Ponadto współuczestniczyli w opracowaniu 6 indywidualnych programów usamodzielnienia wychowanków oraz 6 weryfikacji programów.

W ramach popularyzacji idei rodzicielstwa zastępczego zamówione zostały ścienne i biurkowe kalendarze zachęcające do podjęcia trudu rodzicielstwa zastępczego. Kalendarze rozprowadzono wśród pracowników szkół i instytucji działających na terenie miasta Ostrołęki.

W związku z Dniem Rodzicielstwa Zastępczego rodzinom zastępczym wraz z życzeniami przekazano upominki, bawełniane torby na zakupy oraz bambusowe długopisy z zamieszczonymi na nich hasłami promującymi rodzicielstwo zastępcze.

Z okazji Świąt Bożego Narodzenia Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej sprezentował wychowankom rodzin zastępczych paczki ze słodyczami oraz przekazał smakołyki, które zostały podarowane przez jedną z ostrołęckich szkół.

Sprawozdanie finansowe za 2021 rok

W 2021 r. na funkcjonowanie Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce wydatkowano ogółem 402 652,84 zł (słownie: czterysta dwa tysiące sześćset pięćdziesiąt dwa złotych i osiemdziesiąt cztery grosze).

Wydatki kształtowały się następująco:

Paragraf	Kwota wydatków w zł	Rodzaj wydatków
3020	159,99	Wydatki obejmowały zakup obuwia roboczego dla sprzątaczk
4010	255 502,97	Wynagrodzenie kierownika i pracowników
4040	30 328,60	Wydatki obejmowały wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego, także dla byłych pracowników, którzy byli zatrudnieni w 2020 roku
4110	49 374,87	Składki ZUS
4120	4 792,41	Składki na Fundusz Pracy
4170	10 500,00	Wydatki obejmowały zatrudnienie na umowę zlecenie pracownika do obsługi spraw bhp i psychologa
4210	24 199,00	Wydatki obejmowały zakup: laptopa, programu Microsoft Office, programu LEX – Pomoc Społeczna, telefonu komórkowego, niszczarki, koszy do segregacji, warnika do wody, lodówki, czajnika, materiałów biurowych, tuszy do drukarek, upominków dla rodzin zastępczych z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, paczek świątecznych dla dzieci z rodzin zastępczych
4260	5 115,24	Wydatki obejmowały opłaty za energię cieplną, elektryczną i zimną wodę
4280	80,00	Badania okresowe pracownika
4300	9 699,18	Wydatki obejmowały opłaty za ścieki, odbiór odpadów komunalnych, usługi informatyczne, aktualizację programu antywirusowego, zakup znaczków pocztowych, opłatę za użytkowanie platformy zakupowej, wykonanie pieczętek, toreb, naklejek i długopisów oraz kalendarzy

		z nadrukiem promującym rodzicielstwo zastępcze, przeprowadzenie diagnozy psychologicznej rodziny zastępczej, opłatę za szkolenie kandydatki na rodzinę zastępczą niezawodową.
4360	1 111,68	Wydatki związane z opłatą abonamentów za telefony
4410	22,79	Wydatki dotyczyły wypłaty ryczałtu na samochód prywatny wykorzystywany w celach służbowych
4430	472,00	Ubezpieczenie majątkowe
4440	7 525,21	Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych
4700	3 768,90	Szkolenie pracowników
Razem	402 652,84	

Wyznaczniki działań na 2022 rok:

1. Prowadzenie działań propagujących rodzinne formy opieki w celu pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe i niezawodowe.
2. Podnoszenie umiejętności rodzin zastępczych w zakresie opieki i wychowania dzieci przebywających w pieczy.
3. Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu doskonalenie ich umiejętności zawodowych.